

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

II. Nonnulla expenduntur de duratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

& existere hoc spatium, seu hoc tempus, quin coexistamus ego & spatium, seu tempus, quia coexistentia nihil aliud est quam duplex extremorum existentia. Ad probationem antecedentis respondeo existere, modò tempus, & me existere cras, non esse tempus existere, & me existere, sed tempus existere, & me exiturum esse, existere enim cras non est simpliciter existere donec veniat dies crastinus, & ante illum tantum est exiturum esse, cum verò cras adveniat, & verè existat quod nunc tantum est exiturum, iam tempus, quod nunc existit, non poterit dici existens, seu existere, sed tantum existisse, id enim tantum simpliciter est existens, quod actu existit, reliqua verò, quæ existant, vel existerint, non dicuntur simpliciter, & sine addito existere, quia existisse, aut exiturum esse non est simpliciter existere. Ex quo inferitur hanc esse legitimam consequentiam: tempus existit, homo existit: ergo coexistit tempus, & homo.

27 Obiicies secundò ex eodem Arriaga: Quælibet entitas est indifferens ad durandum, vel non durandum: ergo duratio distinguitur ab illa. Retorqueo argumentum: Quælibet entitas creata est indifferens ad existendum, vel non existendum: ergo existentia distinguitur ab entitate creata. Non admittet Arriaga hanc consequentiam, & ita non illa nos premere poterit. Respondeo quamlibet entitatem posse durare, & non durare sicut potest existere, & non existere, non tamen esse indifferentem physicè, ad durandum, vel non durandum, sicuti non est indifferens ad existendum, & non existendum, non enim datur subiectum commune utrique extremo, res enim, quæ non durat vel non est in tempore, absolute non est. Secundò, entitas in instanti, in quo est, non est indifferens ad durandum, quia iam supponitur in illo instanti in instanti in quo non est, non potest habere indifferentiam, quia quando non est, nullius indifferentia potest esse subiectum: ergo nunquam potest hanc indifferentiam habere. Poterit tamen dici in hoc instanti entitas aliquo modo indifferens ad existendum vel non existendum in instanti sequenti, seu ad durandum, vel non durandum in illo quod est idè, ex quo tantum inferatur duratione distingui saltè extrinsecè à re durante, quod nos concedimus, non verò deducitur distingui intrinsecè.

28 Obiicies terciò ex eodem: Potuit Deus decernere creare Adamum in hoc tempore, vel in illo tempore: ergo quando decrevit creare Adamum in hoc tempore, aliquid aliud decrevit præter Adam entitatem. Respondeo Deum decernentem creare Adamum in hoc tempore decrevisse aliquid præter entitatem Adam non illi intrinsecum, sed tantum extrinsecum, videlicet creare illum coexistentem huic tempori, seu partibus motus successivè fluentibus cum hoc ordine prioris, & posterioris, seu creare illum aptum coexistere partibus motus hunc ordinem prioris, & posterioris retinentibus.

29 Obiicies quartò, Ad præsentiam in hoc spatio loci requiritur modus superadditus rei præsentis loci spatio: ergo ad præsentiam in spatio temporis requiritur modus superadditus rei præsentis temporis spatio. Respondeo negando consequentiam, quia posito hoc loco, seu hoc spatio, & posita hac entitate, potest hæc entitas non esse in hoc loco, modò enim exiit ego & existit locus Romanus, & ego non exiit in loco Romano, posito tamen hoc tempore, & hac entitate, non potest hæc entitas non esse in hoc tempore, & ita non indiget alià entitate superaddita, ut ponatur in tempore, & illa indiget ut ponatur in loco.

30 Ultimò posses obiicere, Quod homo coexistere partibus motus habentibus talem ordinem prioris & posterioris, casu quo partes darentur, si de facto non dantur tales partes motus, nunc de facto nihil est: ergo non potest per ordinem ad hoc desumi actualis duratio, quia denominatio actualis non potest desumi à forma, quæ actu non est. Respondeo plures denominationes actuales in omnium opinione desumi à formis, quæ actu non sunt, sed fuerunt, erunt, vel essent tali postea conditione: sic ego dicor prior Antichristo desumptà denominatione à duratione Antichristi, qui non est, sed erit, & posterior Adamo desumptà denominatione à duratione Adam, quæ non est, sed fuit, & propositio de obiecto conditionato dicitur vera vel falsa ab euentu, qui non est, sed esset, quia denominationes, quæ non important aliquid physicum, sed aliquid morale, desumi possunt ab illo, quod physicè non est, sed tantum moraliter, potest autem dici moraliter esse, quod

physicè fuit, erit, aut esset. Sic contingit in denominatione durationis diuisibilis, v.g. vnius diei, quæ est totum quoddam morale, entitas enim physicè tantum durat in vnicò instanti, in reliquis autem, quæ dies importat, aut duravit, aut durabit.

In tabis etiam si durasse, aut duraturum esse sit aliquid morale, tamen actu non durare est aliquid physicum: ergo debet dari aliqua forma physica, ex vi cuius entitas constituitur actu durans. Respondeo entitatem in hoc instanti durare dicere entitatem rei durantis secundum se, & hanc esse quid physicum, hanc autem entitatem durare in hoc instanti secundum id, quod dicit durare in hoc instanti distinctum ab hoc, quod est durare in alio instanti, non esse quid physicum in entitate, sed quid morale, videlicet huic entitati accidere coexistentiam cum parte motus habente hunc ordinem prioris, & posterioris, & non alium, quod est nimis extrinsecum entitati, & nulli physica vnione illi connexum, sed tantum purè coexistentia, quæ facit vnum coexistens totum non physicum, sed morale.

PUNCTVM II.

Nonnulla expediuntur de duratione.

Duratio diuiditur in creatam, & incretam. Duratio increata definitur à Boëtio: *interminabilis vite tota simul, & perfecta possessio*. Hæc tantum Deo conuenit, & æternitas dicitur: differt à duratione successiva, quia hæc non est tota simul, differt ab hac, & quibuscumque aliis durationibus, quia æternitas, seu increata duratio est interminabilis, reliquæ verò durationes terminum habent, quia in tempore cœperunt, imò etiam si ab æterno incepissent, & in æternum permanerent ab illis summe differret æternitas Dei, quæ ita fuit ab æterno ut non potuerit non esse, neque possit non in æternum permanere, semperque independentem ab omni alio subsistit, reliquæ verò durationes defectibiles sunt, & dependentes, & ita si contigisset aliquam ab æterno fuisse, & in æternum non defecturam esse, hanc perpetuam durationem haberet dependenter à voluntate Dei, qui antecedenter posset illam non produxisse, sicuti de facto modò illam non producit. Hac ratione sola Dei duratio, seu æternitas perfecta possessio dicitur, quia nunquam potest deperdi. De natura æternitatis latissime Pater Soar. tom. 2. Metaph. disput. 50.

Duratio creata alia est temporaria, alia perpetua. Duratio perpetua dicitur duratio Angeli, & animæ rationalis quæ licet habuerit principium in tempore finem non est habitura: hæc perpetua duratio dicitur æuum. Duratio temporaria est illa quæ tempore incipit, & tempore definit, diuiditur in permanentem, & successiuam: Duratio successiva est illa, cuius partes inter se non coexistunt, sed perpetuè fluunt corrupta hac parte in eadem mensura, in qua illa producit, & sic de omnibus. Duratio permanentis est illa cuius partes sibi coexistunt: hæc in animalibus præcipuè in rationali ætas dicitur, in reliquis verò entitatibus absque villo addito duratio appellatur.

Inquiri posset an possit entitas creata ab omni duratione absolui: quæ difficultas in mea sententia locum non inuenit, quia cum non distinguat durationem à re durante, ita implicat entitatem à duratione separari, sicut implicat à se ipsa secerni. Dices: saltem dicere adhuc in mea sententia extrinsecum aliquid, quod posset à re durante separari, & quod deficiente non esset duratio. Respondeo adhuc extrinsecum hanc connotationem non posse à re durante separari, quia non importat existentiam absolutam alicuius entitatis, sed tantum, quod si existerent partes motus sub tali ordine prioris, & posterioris entitati coexistere, quod supposita existentia rei non potest separari ab illa, eo enim ipso, quod Deus entitatem producat verum erit dicere fore ut aliquæ partes motus cum aliquo ordine prioris, & posterioris tali entitati coexistere, si motus aliquis omni tempore, seu ab æterno fluxisset. In sententia, quæ durationes superadditas rebus attribuit, concedere nemo, posse Deum conferre entitatem absq. omni duratione superaddita: ego verò in eò contra hanc sententiã inferre rem ita posse contingere, quia actio terminata

terminata ad substantiam rei est prior actione terminata ad illum durationis modum, & actio ab hac posteriori est independents, & poterit sine ista subsistere: negabunt id huius sententiae patroni quod modo non impeto, abunde enim cum illis contendi Punct. praecedenti. Vnum est certum apud omnes, entitatem non posse de potentia Dei absoluta à duratione omni absolui, quod si oppositum ex sententia constituyente durationes superadditas inferatur, illatio ex consequentis falsitate antecedentis falsitatem euincet.

4 Similiter inquiri potest quibus rebus conveniat duratio: quae difficultas locum non habet in nostra sententia, quia cum duratio à re durante non distinguatur, necessarium debet dari tot durationes, quod entitates. In opinione admitteute durationes superadditas eodem modo de durationibus ac de praesentis philosophandum est.

5 Tandem posset inquiri, quid sit spatium imaginarium temporis. Respondeo eodem modo, ac de spatio imaginario loci, esse purum nihilum, & tantum habere esse fictitium, & chimericum, quod eisdem rationibus probandum est, quibus usus sum Controversia praecedenti, Puncto 3. contra spatium imaginarium loci.

PUNCTUM III.

Quid sit tempus reale.

1 **T**empus definit Aristoteles his verbis: *Numerus motus secundum prius, & posterius*. Ut definitionem percipias, primò aduerte aliquas partes motus inter se coexistere, alias verò sibi succedere: coexistunt sibi partes motus insidentes diversis partibus mobilis, quibus in eadem mensura mouetur totum mobile: sibi succedunt partes motus, quae indiuisibiliter idem mobile secundum eandem omnino partes, seu easdem partes afficiunt. Rem clarè monstrabit exemplum: Peto ego modò Ecclesiam, dum mouentur pedes, mouentur etiam brachia, & sibi coexistunt partes motus, quae sunt in pedibus, & quae sunt in brachiis: sitamen partes respectu subiecti indiuisibiliter sumpti, siue sit diuisibile, siue indiuisibile inspiciantur, nunquam sibi poterunt coexistere. Ratio est manifesta, dum ego ab hoc loco ad Ecclesiam vsque peruenio, totum corpus, & singulae partes illius plures praesentias acquirunt, ex vi quarum correspondent toti intercedendi, quae est intra hunc locum, & intra Ecclesiam: haec praesentiae diuersae diuersis actionibus producuntur, quae partes motus dicuntur: de his dicimus non posse sibi coexistere, quia praesentia illa, quae afficiunt eandem partem corporis: verbi gratia, eundem pedem, coexistere non possunt, non expelluntur enim mutò ab eodem subiecto, quod in duplici loco esse nequit: quod si praesentia quae sunt termini partium motus non possunt coexistere, neque partes motus, ex vi quarum praesentiae producuntur, quae non possunt à propriis terminis separari. Itaque ex his concluditur partes motus respicientes diuersa subiecta sibi posse coexistere, quia illarum termini videlicet praesentiae diuersae possunt simul afficere diuersa subiecta, quae simul tempore possunt esse in diuersis locis, partes verò motus respicientes idem subiectum coexistere non posse, quia illorum termini videlicet praesentiae distinctae non possunt coexistere in eodem subiecto.

2 Hanc partium successionem extrinsecam esse partibus, rectè probat Soar. disput. 50. sect. 8. ratio praesto adest: partem hanc, pono partem B, esse priorem parte C, dicit duo, partem C non existere dum existit pars B, & immediate postea existere, vtrumque extrinsecum esse parti B, sic probò: partem C non existere dum existit pars B, dicit negationem existentiae partis C coexistentem parti B: sed parti B extrinsecum est coexistere negationi partis C: ergo illi extrinsecum est non existere partem C dum illa existit. Minorem probò: cetera patent: negatio partis C adequatè distinguitur à parte B, & non est accidens illi superadditum: neque aliquo modo afficit partem B: ergo existentia huius negationis extrinseca est parti B: ergo coexistentia cum tali negatione quatenus inuoluit existentiam ipsius negationis valde extrinseca est parti B. Extrinsecum esse eidem parti B, partem C illi

immediatè succedere, facillimè probò. Pars B quae est in hoc instanti, nullo modo dependet à parte C quae nondum est: ergo siue pars C sit futura, siue non sit futura, pars B eadem omnino permanebit: ergo extrinsecum est parti B partem C illi immediatè succedere: ergo haec successio partium extrinseca est omnibus partibus. Idem argumentum fit de parte C cui extrinsecum est immediatè antea partem B praecessisse, quia sicuti pars B non dependet à parte C futura, ita pars C non dependet à parte B praeterita, & eadem esset, etiam si pars B non praeteriisset. Consequens ex his illatum, antecedens explicabit. Infero, quod si Deus vellet actiones omnes, & omnes praesentias, quas ego successiuè exerceo, & acquirò dum ab hoc loco Ecclesiam peto, in instanti producere, & me per repetitas praesentias constituere simul existentem in toto illo spatio, quod percurro ab hoc loco vsque ad Ecclesiam, dum illam successiuè peto, praesentias omnes, & actiones, ex vi quarum producuntur, quae sunt partes motus fore easdem, quas successiuè acquirerem, si nulla praesentia, neque actio productiua illius praesentiae, & actioni, ex vi cuius alia praesentia producitur coexistere, id contingit in motu calefactionis, quia absente contrario fit in instanti, & illo praesenti eadem partes motus, qui in instanti sibi coexistentes producuntur, retardantur, & successiuè fluunt, donec contrarium resistens demouetur.

Ex his facillè definitionem temporis huiusque naturam quisque noscet. Definit Aristoteles tempus: *numerus motus secundum prius, & posterius*, ut significet tempus constitui formaliter per partes, quae sibi succedunt cum ordine prioris, & posterioris, reliquae enim, quae sibi coexistunt, tantum se habent materialiter, & idemmet esse futurum tempus etiam si nulla pars motus sibi coexistere, non enim tempus maius, vel minus, breuius, aut longius, quia motus plures partes sibi coexistentes habeat, sed quia plures habet sibi succedentes, omnes enim partes motus, quae sibi coexistunt instar vnus se habent respectu motus, imò etiam plures motus sibi coexistunt, sicuti modò contingit in motibus distinctorum caelorum iuxta vulgarem sententiam, quae caelos distinctos constituit, omnes illi motus idem tempus faciunt, idem omnino futurum si vnum tantum indiuisibile caeli separatum perpetuò & successiuè moueretur. Id opportunè satis insinuat verbum illud *numerus*, sicut enim quaternarius numerus idem est formaliter, quo quatuor unitates, & quo quatuor millaria recensentur, quando quodlibet milliare fumitur collectiue & indiuisibiliter, sic idem est tempus quod includit quatuor partes motus successiuè fluentes, & quod includit quatuor millaria partium, quando quodlibet milliare dicit partes inter se coexistentes.

Secundam definitionem ab Aristotele traditam, tempus dicit pro materiali partes motus, pro formali ordinem prioris, & posterioris, per quem partes motus in ratione temporis constituuntur ex defectu cuius partes motus sibi coexistentes non diuersum tempus constituunt, quod constituerent, si talem ordinem habuissent, ex quo tota temporis diuersitas sumitur, ita vt si partes motus, quae heri praecesserunt, hodie reproducerentur, quia diuersum ordinem haberent prioris, & posterioris, diuersum tempus efficerent, vt dicebam supra, sicuti eadem materia diuersa composita constitueret, si diuersas formas substantiales reciperet.

Concludo ex dictis tempus nihil reale intrinsecum supra motum dicere, sed tantum extrinsecum. Ita P. Valsq. P. Soar. & omnes, qui durationem à re durante per aliquid intrinsecum non distinguunt. Est expressa sententia Aristotelis, quam his verbis tradit text. 100. *Prius & posterius in motu re quidem ipsa, & subiecto idem sunt quod motus, ratione verò diuersa sunt & motus sunt*. At si diceret prius & posterius nihil addit supra motum, quia eadem partes motus intrinsecè inuariatae, quae priores, & posteriores sunt, possent hunc ordinem non habere, neque sibi immediatè succedere, sed vnā existere simul existente alia. Ex quo infero temus & motum re non distinguui, quia tempus nihil aliud dicit, quàm motum & ordinem prioris, & posterioris, sed ordo non distinguitur intrinsecè à motu: ergo nihil est in tempore, quod à motu distinguatur. Haec ratio conclusionem traditam euincit, in qua minoris tantum posset probatio desiderari, quam dedimus. 2. & iterum reddo. Ante omnem durationem super